

ΓΝΩΜΗ

Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας

Το νέο σχέδιο νόμου (πολυνομοσχέδιο) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) για τον «Εκσυγχρονισμό της χωροταξικής και πολεοδομικής νομοθεσίας» έχει ήδη προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις καθώς γίνεται αντιληπτό ως κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης. Στην πραγματικότητα ρυθμίζει τη σταδιακή κατάργηση της δόμησης ακινήτων κατά παρέκκλιση με εμβαδόν πολύ μικρότερο εκείνου των 4 στρεμμάτων (2.000 τ.μ., 1.200 τ.μ., 750 τ.μ.) και επίσης επανακαθορίζει σταδιακά τις προϋποθέσεις αρτιότητας των ακινήτων 4 στρεμμάτων ως προς το πρόσωπό τους (45 πλέον μ.) σε κοινόχρηστο δρόμο και βάθος 50μ.

Τίποτα από αυτά δεν είναι καινούργιο. Οι ρυθμίσεις έρχονται να αναχαιτίσουν ένα πρόβλημα δεκαετιών που με απλά λόγια καθιστούσε την εκτός σχεδίου δόμηση πιο συμφέρουσα από αυτήν εντός σχεδίου. Η αναρχία δόμησης υποβαθμίζει το περιβάλλον, ιδιαίτερα σε περιοχές ευαίσθητες ή ιδιαίτερου κάλλους όπως σε πολλά νησιά, με περαιτέρω αποτέλεσμα την αδυναμία σύγχρονης και υψηλού επιπέδου διαβίωσης και τουριστικής ανάπτυξης. Ογκώδη ξενοδοχεία, άτακτα δομημένες κατοικίες, εμπορικές χρήσεις πυκνώνουν σε μοναδικά τοπία χωρίς σχεδιασμό, υποδομές εξυπηρετούνται από υποτυπώδεις δρόμους 3-4 μέτρων.

Το περιεχόμενο των ρυθμίσεων επίσης είναι ήδη παλιό και πολύ γνωστό από τη νομολογία του ΣΤΕ. Εδώ και είκοσι τουλάχιστον χρόνια έχει ξεκαθαριστεί ότι ο προορισμός των εκτός σχεδίου περιοχών δεν είναι η δόμηση και δεν μπορεί η εκτός σχεδίου δόμηση να εξομοιώνεται με την εντός σχεδίου. Επίσης το ΣΤΕ έχει ξεκαθαρίσει ότι η εκτός σχεδίου δόμηση συναρτά-

ται και προσαρμόζεται στην προηγούμενη χάραξη μόνον οδικού δικτύου από την Πολιτεία και μόνον, με κριτήρια προστασίας του περιβάλλοντος και απορρίπτει ρητά τις πράξεις χαρακτηρισμού δρόμων από Δήμους, Δημάρχους και ιδιοκτήτες προκειμένου να ανοικοδομηθούν συγκεκριμένα ακίνητα.

Άλλωστε, η νομοθεσία για την προστασία του εξωαστικού χώρου έχει ήδη υιοθετήσει κριτήρια εξορθολογισμού με τον ν. 4447/16 γιατί τα υιοθετούμενα εργαλεία (ΤΧΣ, ΤΠΣ, ΕΧΣ, ΕΣΧΑΣΕ κ.λπ.) κανονίζουν τις παραμέτρους της δόμησης προς την κατεύθυνση της οργάνωσης και όχι της διάχυσης και μεριμνούν για την προστασία του περιβάλλοντος συγκεντρώνοντας τις κύριες χρήσεις και δραστηριότητες, προβλέποντας τις αναγκαίες υποδομές και διατηρώντας τη γεωργική γη και τις προϋποθέσεις αξιοποίησής της με βάση τον προορισμό της.

Είναι αλήθεια ότι, χωρίς να έχει προχωρήσει στην επικράτεια η ρύθμιση των εξωαστικών χώρων με την ανάθεση και εκπόνηση των απαιτούμενων πολεοδομικών μελετών, για πολλές ιδιοκτησίες οι ρυθμίσεις μοιάζουν άδικες. Το ίδιο ακούγεται και από πλευράς τραπεζών. Όμως, στην πραγματικότητα η μεταβατική περίοδος, συνυπολογιζόμενης της διάρκειας ισχύος των οικοδομικών αδειών και της αναθεώρησής τους, πλησιάζει τη δεκαετία. Στο χρόνο αυτό και ο σχεδιασμός της Πολιτείας στον εξωαστικό χώρο μπορεί να προχωρήσει παράλληλα και ο κάθε ιδιοκτήτης να αποφασίσει για την ιδιοκτησία του. Η αναβολή και η διατήρηση παρεκκλίσεων μέχρι το σύνολο της χώρας να βρεθεί υπό πλήρη ρύθμιση του εξωαστικού χώρου, είναι απλώς πρόσχημα που δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις για το επίπεδο οικιστικής, αλλά και τουριστικής φυσιογνωμίας που επιθυμούμε για τη χώρα.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Νέο Σχέδιο Νόμου ΥΠΕΝ «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής νομοθεσίας»

Η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία ήρθε να εναρμονιστεί με τις νομολογιακές παραδοχές του ΣΤΕ στο πεδίο του χωροταξικού και πολεοδομικού δικαίου και έτσι στις 04.09.2020 ολοκληρώθηκε η Δημόσια Διαβούλευση για το νέο σχέδιο νόμου (πολυνομοσχέδιο) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής νομοθεσίας» οι κυριότερες διατάξεις του οποίου είναι αυτές που αφορούν:

- Στον χαρακτηρισμό δημοτικών οδών και την διάκρισή τους σε δύο κατηγορίες (κατηγορία Α' και κατηγορία Β'). Πρόβλεψη ότι οι δημοτικές οδοί κατηγορίας Α' παρέχουν δικαίωμα προσώπου για τη δόμηση σε παρόδια γήπεδα, ενώ οι δημοτικές οδοί κατηγορίας Β' παρέχουν δικαίωμα προσώπου σε οργανωμένους υποδοχείς (Κεφάλαιο Α' – άρθρο 14).
- Στον σταδιακό περιορισμό της δόμησης σε περιοχές για τις οποίες δεν υπάρχει κανενός είδους σχεδιασμός (χρήσεις γης) και παροχή κινήτρων για τη συγκέντρωση περιβαλλοντικώς οχληρών δραστηριοτήτων σε οργανωμένους υποδοχείς. Στις τροποποιήσεις διατάξεων δόμησης εκτός σχεδίου, αναφορικά με τους όρους και περιορισμούς δόμησης (άρτιο και οικοδομήσιμο γήπεδο, πρόσωπο σε εθνική, επαρχιακή, δημοτική οδό ή κοινόχρηστο χώρο) – σε κτήρια κατοικιών, και σε οργανωμένες μορφές ανάπτυξης δραστηριοτήτων. Στην πρόβλεψη ειδικών διατάξεων για οργανωμένους υποδοχείς δραστηριοτήτων στα νησιά. (Κεφάλαιο Γ – άρθρα 26 -35).
- Στην καθιέρωση μίας ενιαίας εθνικής ονοματολογίας για τις χρήσεις γης και πρόβλεψη 2 επιπέδων κατάταξής τους (γενική και ειδική χωρική λειτουργία) – Στην αντιστοίχιση χρήσεων γης με ΚΑΔ και κατηγορίες περιβαλλοντικής κατάταξης. Στην απλοποίηση συστήματος χρήσεων γης (Κεφάλαιο Δ – άρθρα 36-40).

- Στην απλοποίηση και ψηφιοποίηση κατά το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας έκδοσης οικοδομικών αδειών και λοιπές διατάξεις σχετικά με προέγκριση και αλλαγή χρήσης εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων (Κεφάλαιο Ε – άρθρα 41-50).

Τακτοποίηση αυθαιρέτων

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 έληξε η τελευταία παράταση για την τακτοποίηση των αυθαιρέτων, σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις του νόμου 4495/2017 (κατασκευές μέχρι την 28η Ιουλίου 2011).

Ειδικότερα:

- Για τα αυθαίρετα της Κατηγορίας 5 (κτίρια με πολύ σοβαρές αυθαιρέσιες, που αφορούν σε υπέρβαση τουλάχιστον κατά 40% στην κάλυψη και στη δόμηση ή κατά 20% καθ' ύψος, χωρίς οικοδομική άδεια κ.ά.) τερματίζεται η διαδικασία τακτοποίησης.
- Για τα αυθαίρετα των Κατηγοριών 1 έως 4 η διαδικασία της τακτοποίησης συνεχίζεται μέχρι την 31η Μαρτίου 2026. Ωστόσο, μετά την 30η Σεπτεμβρίου 2020 θα καταβάλλονται προσαυξημένα ποσά τακτοποίησης. Το ύψος της προσαύξησης είναι 20% για το πρώτο έτος καθυστέρησης, ενώ για κάθε επιπλέον έτος καθυστέρησης το ποσοστό αυξάνεται κατά 5 μονάδες.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) η ηλεκτρονική ταυτότητα κτιρίων εφόσον δεν έχει ενεργοποιηθεί δεν μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση για τις μεταβιβάσεις. Αναμένεται η έκδοση διευκρινιστικής εγκυκλίου από το ΥΠΕΝ.

Επιπλέον, η 30^η Σεπτεμβρίου 2020 δεν αφορά στην υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών για τις περιπτώσεις αυθαιρέτων που έχουν υπαχθεί στις παλαιότερες ρυθμίσεις.

Συγκεκριμένα δεν αφορά: α) περιπτώσεις υπαγωγής στον ν. 4178/2013, οι οποίες δεν μεταφέρονται στον ν. 4495/2017 και β) περιπτώσεις υπαγωγής στον ν. 4014/2011 που έχουν μεταφερθεί στον ν. 4178/2013.

Για αυτές τις παλαιότερες υπαγωγές σύμφωνα με το νόμο ισχύουν οι ακόλουθες ημερομηνίες:

- έως 8.11.2020 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 (Α' 209) στον ν. 4178/2013 (Α' 174) ή εξόφλησης του παραβόλου έως την 31^η Δεκεμβρίου 2013,
- έως 8.11.2020 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2014 έως 31.12.2014,
- έως 8.2.2021 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2015 έως 31.12.2015,
- έως 8.5.2021 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2016 έως 31.12.2016,
- έως 8.8.2021 για δηλώσεις με ημερομηνία μεταφοράς από τον ν. 4014/2011 στον ν. 4178/2013 ή εξόφλησης του παραβόλου από 1.1.2017 έως 3.11.2017.

Αναμόρφωση και νέα ανάρτηση των δασικών χαρτών σε όλη την επικράτεια

Με τον νέο περιβαλλοντικό Ν. 4685/2020 και συγκεκριμένα με το άρθρο 48 αυτού, προβλέπεται η υποχρεωτική αναμόρφωση και η εκ νέου ανάρτηση του συνόλου των μερικώς ή ολικώς κυρωθέντων και αναρτηθέντων δασικών χαρτών, προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτούς διοικητικές πράξεις, οι οποίες είχαν παραλειφθεί κατά την αρχική κύρωση, ανάρτηση ή επεξεργασία. Πράξεις που δεν είχαν ληφθεί υπόψη ως πράξεις που έχουν οδηγήσει σε σύννομη μεταβολή της χρήσης μιας δασικής έκτασης είναι αυτές που εκδόθηκαν σε εφαρμογή της αγροτικής και εποικιστικής νομοθεσίας και άδειες που δόθηκαν με σκοπό τη βιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη της χώρας, οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 7 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, αλλά και αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφο 6 περ. ζ' του Ν. 998/1979 και οι οποίες εξειδικεύονται στην υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/64663/2956/2020 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 2773/08.07.2020) «Καθορισμός των διοικητικών πράξεων, των λοιπών πρόσφορων στοιχείων, των τεχνικών προδιαγραφών και της διαδικασίας για την αυτεπάγγελτη αναμόρφωση και κατάρτιση των δασικών χαρτών κατά

το άρθρο 48 του ν. 4685/2020 (Α' 92)». Η παρ. 10 του νέου Ν. 4685/2020 προέβλεπε ότι η εν λόγω αναμόρφωση θα πραγματοποιηθεί σε αποκλειστική προθεσμία 2 μηνών από τη δημοσίευσή του Ν. 4685/2020 (=07.05.2020), δηλαδή μέχρι τις 07.07.2020, προθεσμία που παρατάθηκε αρχικά μέχρι 30.09.2020 και τελικά μέχρι τις 30.11.2020.

Με την ίδια ως άνω Υπουργική Απόφαση καθορίζονται ακόμη οι τεχνικές προδιαγραφές και η διαδικασία για την αυτεπάγγελτη αναμόρφωση και κατάρτιση των δασικών χαρτών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόβλεψη του νόμου για τις νόμιμες οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν για εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί δασικές και έχουν συμπεριληφθεί στους δασικούς χάρτες μόνον για ακίνητα ή τμήματα αυτών που πληρούν τους όρους αρτιότητας σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς κατά τον χρόνο έκδοσης της σχετικής άδειας και ιδίως για τις άδειες που εκδόθηκαν σε συνέχεια σχετικής διοικητικής πράξης της οικείας δασικής υπηρεσίας χωρίς όμως να έχει προκύψει τελεσίδικος χαρακτήρας της εξεταζόμενης έκτασης. Στα άρθρα 2B και 2Γ αυτής, γίνεται διάκριση μεταξύ των οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί πριν το 1975 και αυτών που έχουν εκδοθεί πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4030/2011.

Για τις μεν πρώτες, εντός 30 ημερών από την έκδοση της σχετικής ανακοίνωσης – πρόσκλησης, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να προσκομίσουν στην αρμόδια Δασική Υπηρεσία τα εξής:

1. Αντίγραφο της οικοδομικής άδειας.
2. Βεβαίωση της οικείας Υπηρεσίας Δόμησης ή υπεύθυνη δήλωση αρμόδιου μηχανικού ότι το υπόψη κτίσμα ή τμήμα αυτού έχει κατασκευαστεί κατ' εφαρμογή άδειας που δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί.
3. Αποτύπωση της αναγκαίας επιφάνειας για την εφαρμογή της συγκεκριμένης οικοδομικής άδειας από ιδιώτη μηχανικό σε εξαρτημένο τοπογραφικό διάγραμμα στο προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ '87, με επιρροσθητη βεβαίωση για τα όρια αρτιότητας που ίσχυαν κατά τον χρόνο έκδοσης της εν λόγω οικοδομικής άδειας, βάσει του θεωρημένου τοπογραφικού διαγράμματος που τη συνοδεύει.

Όσον αφορά δε τις οικοδομικές άδειες, τις εκδοθείσες πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4030/2011, όπως αναφέρει η με αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/92828/4471/

28.09.2020 εγκύκλιος της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ «Ο χαρακτήρας της αναγκαίας έκτασης για την εφαρμογή της ως άνω οικοδομικής άδειας σύμφωνα με τους - κατά το χρόνο έκδοσής της - όρους αρτιότητας δεν επανεξετάζεται, θεωρούμενης αυτής ως μη δασικής και κατά συνέπεια μη υπαγόμενης στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, αρκεί αυτή να μην έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί, ακόμα και εάν δεν έχει υλοποιηθεί (για το τελευταίο, ακολουθεί παρακάτω μεγαλύτερη εξειδίκευση). Στο σημείο αυτό τονίζουμε ότι για τον έλεγχο του σύννομου της εκδοθείσας οικοδομικής άδειας, αρμόδια είναι η οικεία Υπηρεσία Δόμησης. Εάν η οικοδομική άδεια δεν ανακληθεί ή δεν ακυρωθεί, δεσμεύεται η Δασική Υπηρεσία σε σχέση με τις ενέργειές της και δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας επί της εκτάσεως, για επιφάνεια που πληροί τους όρους αρτιότητας σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς κατά το χρόνο έκδοσης της εν λόγω οικοδομικής άδειας». Κρίσιμο σε αυτή την περίπτωση είναι οικοδομικές άδειες που δεν έχουν υλοποιηθεί να μην έχουν λήξει, διότι η τυχόν αναθεώρησή τους θα γίνει βάσει των νεότερων διατάξεων και όχι αυτών που ίσχυαν πριν το Ν. 4030/2011 κατά την έκδοση των αδειών, γεγονός που τις καθιστά μη υπαγόμενες στη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, όπως ισχύει.

Για τις άδειες αυτές οι ενδιαφερόμενοι, εντός της ίδιας προθεσμίας των 30 ημερών, πρέπει να καταθέσουν στην αρμόδια Δασικά Υπηρεσία:

1. Αντίγραφο της οικοδομικής άδειας.
2. Βεβαίωση της οικείας Υπηρεσίας Δόμησης ή υπεύθυνη δήλωση αρμόδιου μηχανικού ότι η υπόψη άδεια δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί ακόμα και αν δεν έχει υλοποιηθεί.
3. Βεβαίωση της οικείας Υπηρεσίας Δόμησης ή υπεύθυνη δήλωση αρμόδιου μηχανικού για τα όρια αρτιότητας που ίσχυαν κατά το χρόνο έκδοσης της εν λόγω οικοδομικής άδειας, βάσει του θεωρημένου τοπογραφικού διαγράμματος που τη συνοδεύει.
4. Αποτύπωση της αναγκαίας επιφάνειας για την εφαρμογή της συγκεκριμένης οικοδομικής άδειας από ιδιώτη μηχανικό σε εξαρτημένο τοπογραφικό διάγραμμα στο προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ '87, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Επισημαίνεται ότι η προσκόμιση των ανωτέρω στοιχείων δεν απαιτείται, αν έχουν ήδη συνυποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο αντιρρήσεις του κατά του αναρτημένου δασικού χάρτη για την εξαίρεση από το δασικό χάρτη της υπόψη έκτασης για τον ανωτέρω λόγο (ήτοι ως απολύτως αναγκαίας για την εφαρμογή οικοδομικής άδειας προ του 1975, που δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί ή προ της έναρξης ισχύος του Ν. 4030/2011, που δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί, ακόμα και αν δεν έχει υλοποιηθεί αντίστοιχα). Αυτό ισχύει βέβαια υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να αναφέρει συγκεκριμένα τον αριθμό πρωτοκόλλου των κατατεθειμένων αντιρρήσεων του.

Ειδικότερα, επί των αντιρρήσεων αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την ανάρτηση των αναμορφωθέντων δασικών χαρτών ο Ν. 4685/2020 δίνει την δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 επ. του Ν. 3889/2010 αποκλειστικά και μόνο για την αμφισβήτηση του χαρακτήρα ή της μορφής των εμφανιζόμενων στο δασικό χάρτη εκτάσεων, της ορθής απεικόνισης, εφαρμογής και ισχύος των πράξεων της Διοίκησης και της σύννομης αλλαγής χρήσης αυτών, στους έχοντες σχετικό έννομο συμφέρον, πλην όσων έχουν υποβάλει αντιρρήσεις, των οποίων η εξέταση εκκρεμεί κατά την έναρξη ισχύος του νόμου. Στην τελευταία περίπτωση νέοι ισχυρισμοί σχετικά με τη σύννομη αλλαγή χρήσης με βάση πράξεις της διοίκησης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 του Ν. 4685/2020 δύνανται να προβάλλονται εγγράφως στην οικεία Διεύθυνση Δασών τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την ορισθείσα ημερομηνία εξέτασης των αντιρρήσεων και η οικεία Διεύθυνση Δασών δύναται να υποβάλει επί των ανωτέρω ισχυρισμών συμπληρωματική εισήγηση προ πέντε (5) ημερών πριν την ορισθείσα ημερομηνία εξέτασης των αντιρρήσεων.

Τέλος, αντιρρήσεις, η εξέταση των οποίων εκκρεμεί, για εκτάσεις, οι οποίες, μετά την αναμόρφωση των δασικών χαρτών, δεν περιλαμβάνονται πλέον στους δασικούς χάρτες ως δασικές εν γένει εκτάσεις, δεν εξετάζονται από τις Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων, κατόπιν ενημέρωσης του ενδιαφερόμενου από τις οικείες Διευθύνσεις Δασών.

Παρελθόν οι βαθμοί όχλησης για τη μεταποίηση

Στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού του πλαισίου αδειοδότησης των επιχειρήσεων στη χώρα, κρίσιμη για την ελληνική βιομηχανία είναι η υπ' αριθ. οικ. 92108/1045/Φ.15/2020 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 3833/09.09.2020) «Κατάταξη στις κατηγορίες της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4014/2011 (Α' 209), των μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων [...]». Η εν λόγω ΚΥΑ κατατάσσει εκ νέου τις μεταποιητικές δραστηριότητες της υπ' αριθ. οικ. 3137/191/Φ.15/2012 ΚΥΑ, όπως αυτή τροποποιήθηκε, με νέα κριτήρια σε κατηγορίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης ανάλογα με την περιβαλλοντική τους επίπτωση κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 4014/2011. Εξαιρέση αποτελούν οι δραστηριότητες που αφορούν τη διαρρύθμιση βιομηχανικών ζωνών (α/α 284) και οι δραστηριότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (α/α 301 - 304), για τις οποίες λογικά θα εκδοθεί νεότερη Υπουργική Απόφαση που θα τις ρυθμίζει.

Με την κατάργηση της μέχρι πρότινος ταξινόμησης των μεταποιητικών δραστηριοτήτων σε βαθμούς όχλησης (υψηλή, μέση, χαμηλή), η κατάταξή τους με περιβαλλοντικούς όρους διευρύνει τα κριτήρια χωροθέτησής τους, καθώς δεν λαμβάνονται πλέον υπόψη μόνο η δυναμικότητα και η εγκατεστημένη ισχύς της επιχείρησης, γεγονός που σημαίνει ότι οι όποιοι περιορισμοί χωροθέτησης κυρίως πολεοδομικοί θα επιβάλλονται ορθολογικά βάσει της νέας κατάταξης και των εκατοστοτε πραγματικών συνθηκών (παραγωγικών, οικονομικών, τεχνολογικών)¹.

Άλλωστε, το σύστημα της κατάταξης της μεταποίησης σε βαθμούς όχλησης θεσμοθετήθηκε σε μία χρονική περίοδο κατά την οποία δεν υπήρχε ούτε το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ούτε η ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα η κατάταξη των δραστηριοτήτων σε χαμηλή, μέση και υψηλή όχληση να καθίσταται για πολεοδομικούς κυρίως λόγους τότε απαραίτητη. Στην πορεία όμως η λογική του συστήματος όχλησης κατέστη, λόγω της ύπαρξης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των ανακολουθιών

που δημιουργούσε το διπλό σύστημα κατάταξης, ατελέσφορη.

Με την νέα ΚΥΑ γίνεται μία προσπάθεια εκτίμησης κατά το δυνατόν των πολεοδομικών κριτηρίων όχλησης με τη λήψη υπόψη στοιχείων περιβαλλοντικών επιπτώσεων βάσει των περιβαλλοντικών κριτηρίων κατάταξης του Παραρτήματος Ι του Ν. 4014/2011 προκειμένου μια μεταποιητική δραστηριότητα να καταταχθεί εν τέλει σε περιβαλλοντική κατηγορία, που δεν θα προκαλεί ασυμβατότητα μεταξύ του υφιστάμενου πολεοδομικού καθεστώτος της περιοχής εγκατάστασης (περιοχές χαμηλής-μέσης-υψηλής όχλησης) και της νέας περιβαλλοντικής κατάταξης της ΚΥΑ. Για, δε, τις δραστηριότητες των οποίων η λειτουργία λόγω της περιβαλλοντικής τους κατάταξης δεν μπορεί να συμβαδίσει με τον πολεοδομικό σχεδιασμό της περιοχής εγκατάστασης, ο νέος αναπτυξιακός Ν. 4635/2019 στο άρθρο 13 παρ. 3 προβλέπει τη δυνατότητα παραμονής τους (και υπό όρους επέκτασης και εκσυγχρονισμού) για τριάντα (30) έτη από την έκδοση της ως άνω ΚΥΑ.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η αναδιοργάνωση της αξιολόγησης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της μεταποίησης στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα η ελληνική νομοθεσία συμβαδίζει με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει βάσει των ανωτέρω και η επιτάχυνση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης ιδίως για τις δραστηριότητες που χωροθετούνται σε οργανωμένους υποδοχείς (ΟΥΜΕΔ-ΕΠ), λόγω της μετάπτωσής τους στην αμέσως χαμηλότερη υποκατηγορία (Α1 → Α2 ή Α2 → Β). Όσον αφορά τις δραστηριότητες που υπάγονται στην Οδηγία Seveso αυτές αυτόματα εμπίπτουν σε καθεστώς ΑΕΠΟ, ακόμα και αν, βάσει της κατάταξής τους στην εν λόγω ΚΥΑ, θα υπάγονταν σε καθεστώς ΠΠΔ.

Λοιπά Νομοθετήματα

- Ν. 4688/2020 (ΦΕΚ Α' 101/24.05.2020) «Ειδικές μορφές τουρισμού, διατάξεις για την τουριστική ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», όπου στο Δεύτερο Μέρος αυτού προβλέπονται ρυθμίσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα για τις Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) και ειδικότερα,

¹ Σημειώνεται βέβαια ότι οι δραστηριότητες που εξαιρούνται από την περιβαλλοντική αδειοδότηση, πολεοδομικά αντιμετωπίζονται ως δραστηριότητες χαμηλής όχλησης.

μεταξύ άλλων, αντικαθίστανται οι κατηγορίες και το περιεχόμενο των χρήσεων γης στις Π.Ο.Τ.Α. στις οποίες πλέον επιτρέπονται όλες οι κατηγορίες και το περιεχόμενο των χρήσεων γης της κατηγορίας τουρισμός αναψυχή, που ορίζονται στο εκάστοτε ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, κατά την ημερομηνία έκδοσης του προεδρικού διατάγματος χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της Π.Ο.Τ.Α.

- Υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/64663/2956/2020 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 2773/08.07.2020) «Καθορισμός των διοικητικών πράξεων, των λοιπών πρόσφορων στοιχείων, των τεχνικών προδιαγραφών και της διαδικασίας για την αυτεπάγγελτη αναμόρφωση και κατάρτιση των δασικών χαρτών κατά το άρθρο 48 του ν. 4685/2020 (Α' 92)», της οποίας οι καταληκτικές ημερομηνίες των προσκλήσεων προσκόμισης των προβλεπόμενων ατομικών διοικητικών πράξεων από τους ενδιαφερόμενους παρατάθηκαν κατά 25 ημέρες από την ημερομηνία λήξης τους ανά οικεία Διεύθυνση Δασών με την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΥ/78681/2221/2020 (ΦΕΚ Β' 3462/20.08.2020) «Τροποποίηση της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/64663/2956/2020 απόφασης Του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2773)». Η ίδια, δε, προθεσμία αναμόρφωσης των δασικών χαρτών της παρ. 10 του άρθρου 48 του Ν. 4685/2020, η οποία είχε παραταθεί με την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/64663/2956/2020 ΥΑ έως της 30.09.2020, παρατάθηκε εκ νέου έως τις 30.11.2020 με την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΥ/92365/2652/2020 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 4364/05.10.2020) «Παράταση της προθεσμίας της παρ. 10 του άρθρου 48 του ν. 4685/2020 (Α' 92) ως ισχύει».
- Ν. 4722/2020 (ΦΕΚ Α' 177/15.09.2020) «Κύρωση α) της από 10.8.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Επείγουσες ρυθμίσεις αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, προστασίας από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, στήριξης της αγοράς εργασίας και διευκόλυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας» (Α' 157) και β) της από 22.8.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Έκτακτα μέτρα για την ενίσχυση των αστικών συγκοινωνιών, την προμήθεια μέσω ατομικής προστασίας και την πρόσληψη προσωπικού καθαριότητας των σχολικών μονάδων, τη στήριξη

των τουριστικών επιχειρήσεων και της αγοράς εργασίας και την ενίσχυση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας προς αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, καθώς και τη στήριξη των πλημυροπαθών της Εύβοιας που επλήγησαν κατά τις πλημμύρες της 8ης και 9ης Αυγούστου 2020» (Α' 161) και άλλες διατάξεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλων επειγόντων ζητημάτων», με σημαντικές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης (άρθρα 70 - 77) και συγκεκριμένα:

- Ειδικές δικονομικές ρυθμίσεις για το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια με χορήγηση προθεσμίας για το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τις ακυρωτικές διαφορές των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων 7 ημερών, από την ημερομηνία της συζήτησης, για την προσκόμιση εγγράφων νομιμοποίησης, την υποβολή γραμματίου προείσπραξης και την κατάθεση υπομνήματος, ενώ για τις διαφορές ουσίας η προθεσμία των 7 ημερών, από την ημερομηνία της συζήτησης, ισχύει μόνο για την προσκόμιση εγγράφων νομιμοποίησης και την υποβολή γραμματίου προείσπραξης, με το υπόμνημα να κατατίθεται κατά το 138 ΚΔΔ το αργότερο τρεις (3) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση (άρθρο 71).
- Υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΥ/92364/2651/202 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 4367/05.10.2020) «Τροποποίηση της υπ' αρ. 146776/2459/21.10.2016 απόφασης Υ.Π.ΕΝ. «Καθορισμός θεμάτων σχετικών με την παρ. 1 εδάφια Β', Γ', Δ' και Ε' του άρθρου 21 του ν. 3889/2010 όπως ισχύει» (Β' 3532)» και ειδικότερα για την συγκρότηση, λειτουργία και υποστήριξη των Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων (ΕΠ.Ε.Α.) για τα θέματα ανάρτησης έως την κύρωση των δασικών χαρτών.
- Ολοκλήρωση την 15.09.2020 της Δημόσιας Διαβούλευσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης για το σχέδιο νόμου «Ρυθμίσεις για την επιτάχυνση εκδίκασης εκκρεμών υποθέσεων του ν. 3869/2010 σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 6 § 1 ΕΣΔΑ ως προς την εύλογη διάρκεια της πολιτικής δίκης,

τροποποιήσεις του Κώδικα Δικηγόρων και λοιπές διατάξεις», το οποίο πέραν από τροποποιήσεις στον Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013), περιλαμβάνει και διάταξη για την τιμώρηση των καταργηθέντων με το άρθρο 468 του Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019) πταισμάτων ως διοικητικών πλέον κυρώσεων από 100€ έως 600€, με την επιφύλαξη εφαρμογής άλλης ειδικότερης διάταξης.

- Σύμφωνα με την υπ' αριθ. Α.1138/2020 κοινή απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε (ΦΕΚ Β' 2470/22.06.2020) για τον «Καθορισμό της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου

και της διαδικασίας ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15Α του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)», από 01.10.2020 οι οντότητες του άρθρου 1 του Ν. 4308/2014, μεταξύ των οποίων και οι δικηγόροι – συμβολαιογράφοι, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης και τήρησης των λογιστικών τους αρχείων υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην ΑΑΔΕ, όλα τα δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών στοιχείων και των τηρούμενων λογιστικών βιβλίων.

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

I. Φορολογικό

Έμμεσες Αποδείξεις - Επιμήκυνση Παραγραφής

Όπως έχει ήδη κριθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας τα στοιχεία σχετικά με το υπόλοιπο και τις κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου αφορούν σε μη ευαίσθητα και γενικότερα, μη χρήζοντα αυξημένης προστασίας προσωπικά δεδομένα, για την πρόσβαση στα οποία, στο πλαίσιο του φορολογικού ελέγχου και της αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, το κράτος διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης (βλ. ΣτΕ 884/2016 σκ.7).

Περαιτέρω, σύμφωνα με την απόφαση του ΣτΕ 2934/2017, η τέλεση φορολογικής παράβασης, που συνίσταται στην παράλειψη δήλωσης φορολογητέου εισοδήματος, και, περαιτέρω, η ύπαρξη αντίστοιχης φορολογητέας ύλης μπορεί να προκύπτει, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρμόδιας φορολογικής αρχής, όχι μόνο με βάση άμεσες αποδείξεις, αλλά και με έμμεσες αποδείξεις (άλλως, “τεκμήρια”). Ειδικότερα, τέτοια στοιχεία έμμεσης απόδειξης (ύπαρξης μη δηλωθέντος φορολογητέου εισοδήματος) μπορούν να θεωρηθούν ότι συντρέχουν σε περίπτωση στην οποία τραπεζικός λογαριασμός του φορολογούμενου στην ημεδαπή περιλαμβάνει μεγάλο ποσό το οποίο δεν καλύπτεται από τα (νομίμως φορολογηθέντα ή απαλλαχθέντα του φόρου) εισοδήματα που αυτός έχει δηλώσει στη φορολογική αρχή ούτε από άλλη συγκεκριμένη και αρκούντως τεκμηριωμένη πηγή ή αιτία [...]. Άλλωστε, η ανωτέρω,

υπό το καθεστώς του ΚΦΕ, δυνατότητα έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης με βάση το ύψος των τραπεζικών καταθέσεων του φορολογούμενου επιβεβαιώθηκε με τη ρύθμιση του άρθρου 67B παρ. 1 του Κώδικα αυτού και, στη συνέχεια, με τη διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 περιπτ. ε του νόμου 4174/2013, [...] σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 και ήδη 72 του ίδιου νόμου (ΣτΕ 2934/2017).

Εν συνεχεία, και αναφορικά με το ζήτημα του χρόνου παραγραφής φορολογικών παραβάσεων που προκύπτουν με βάση τη χρήση έμμεσων αποδείξεων, η ΣτΕ 658/2020 αφού έκρινε ότι η τέλεση φορολογικής παράβασης αρκεί να προκύπτει, κατά την αιτιολογημένη κρίση της φορολογικής αρχής, και από έμμεσες αποδείξεις (άλλως, “τεκμήρια”) έκρινε περαιτέρω, ότι στοιχεία για το υπόλοιπο ή/και τις κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου στην ημεδαπή δεν αποτελούν «συμπληρωματικά στοιχεία», ικανά να δικαιολογήσουν την επιμήκυνση της παραγραφής σε δεκαετή. Αντιθέτως, στοιχεία για την ύπαρξη και το υπόλοιπο ή/και τις κινήσεις λογαριασμών των φορολογούμενων σε τραπεζικά ιδρύματα της αλλοδαπής αποτελούν «συμπληρωματικά στοιχεία», τα οποία οδηγούν στην επιμήκυνση της παραγραφής από πενταετή σε δεκαετή.

Ειδικότερα, η ως άνω απόφαση έκρινε στη σκ.4 [...] ότι: *Το δικαίωμα του Δημοσίου για καταλογισμό φόρου εισοδήματος καθώς και πρόσθετου φόρου, λόγω ανακρίβειας της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, με έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του*

φόρου, κατόπιν διενέργειας ελέγχου, παραγράφεται, καταρχήν, με την πάροδο πενταετίας από το τέλος του έτους εντός του οποίου έληξε η προθεσμία για την επίδοση της οικείας δήλωσης (η εν λόγω προθεσμία καθορίζεται στο άρθρο 62 του Κ.Φ.Ε.), αλλά, κατά παρέκκλιση του κανόνα αυτού, η παραγραφή καθίσταται δεκαετής, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση στην οποία η επιβολή του διαφυγόντος φόρου και της χρηματικής κύρωσης στηρίζονται σε στοιχεία («συμπληρωματικά») που περιήλθαν στην αρμόδια για τον καταλογισμό φορολογική αρχή μετά την ως άνω πενταετία “ανεξάρτητα από το εάν έχει εκδοθεί και κοινοποιηθεί ή όχι, αρχικό φύλλο ελέγχου” μέσα στην πενταετία αυτή. [...] Συνεπώς, δεν αποτελούν συμπληρωματικά στοιχεία εκείνα τα οποία είτε είχαν περιέλθει σε γνώση της φορολογικής αρχής εντός της προβλεπόμενης στην παράγραφο 1 του ανωτέρω άρθρου 84 πενταετίας και αγνοήθηκαν ή δεν ελήφθησαν προσηκόντως υπόψη από αυτήν [...] είτε η φορολογική αρχή όφειλε να έχει λάβει γνώση τους, εντός της ίδιας πενταετίας, εάν είχε επιδείξει την δέουσα επιμέλεια [...], ήτοι εάν είχε λάβει τα προσήκοντα μέτρα ελέγχου και έρευνας, που προβλέπονται στο νόμο. Περαιτέρω, μεταξύ των βασικών και τακτικών μέσων του φορολογικού ελέγχου της ακρίβειας των δηλώσεων εισοδήματος, ο οποίος, κατά τα προεκτεθέντα, πρέπει να διενεργείται, καταρχήν, εντός της προβλεπόμενης στο ανωτέρω άρθρο 84 παρ. 1 πενταετίας, είναι και η εξέταση του υπόλοιπου και των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου στην ημεδαπή. Τούτων έπεται ότι στοιχεία για το υπόλοιπο ή/και τις κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου στην ημεδαπή δεν αποτελούν «συμπληρωματικά στοιχεία», ικανά να δικαιολογήσουν (ενόψει και των επιταγών της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας) την επιμήκυνση της (κατ’ αρχήν οριζόμενης πενταετούς) προθεσμίας παραγραφής, σύμφωνα με το άρθρο 84 παρ. 4 περιπτ. β, σε συνδυασμό με το άρθρο 68 παρ. 2 περιπτ. α του ΚΦΕ (ΣτΕ 2934, 2935/2017).

Ενώ αναφορικά με τα στοιχεία που προκύπτουν από τραπεζικούς λογαριασμούς στην αλλοδαπή στη σκ. 14 έκρινε ότι: [...] Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μεταξύ των βασικών και τακτικών μέσων του φορολογικού ελέγχου της ακρίβειας των δηλώσεων εισοδήματος, [...] ήταν και η διερεύνηση της ύπαρξης τραπεζικών λογαριασμών των φορολογούμενων στην Ελβετία και η εξέταση του

υπόλοιπου και των κινήσεων τέτοιων λογαριασμών και, περαιτέρω, ότι η φορολογική αρχή μπορούσε και όφειλε να έχει λάβει γνώση των στοιχείων αυτών, εντός της καταρχήν εφαρμοστέας πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, εάν είχε επιδείξει την δέουσα επιμέλεια, δεδομένου ότι η πρόσβαση στα στοιχεία αυτά, στο πλαίσιο διοικητικής συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές της Ελβετίας (και ανεξαρτήτως του ζητήματος εάν τα εν λόγω στοιχεία βρίσκονταν στη διάθεση των ελβετικών αρχών σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία της Ελβετίας, κατά την κανονική πορεία της λειτουργίας της ελβετικής Διοίκησης), είχε ως προϋπόθεση να υπάρχει, τεκμηριωμένα, εύλογη πιθανότητα οι ζητούμενες πληροφορίες να αποδειχθούν κρίσιμες για την εφαρμογή της Σύμβασης και της ημεδαπής νομοθεσίας περί φορολογίας εισοδήματος. Τούτων έπεται ότι στοιχεία για την ύπαρξη και το υπόλοιπο ή/και τις κινήσεις λογαριασμών των φορολογούμενων σε τραπεζικά ιδρύματα της Ελβετίας, κατά τις χρήσεις των ετών 2004 και 2005, τα οποία περιήλθαν σε γνώση της ημεδαπής φορολογικής Διοίκησης μετά την 1.1.2012 (και πριν από την 31.12.2016) αποτελούν «συμπληρωματικά στοιχεία», κατά τις διατάξεις του άρθρου 84 παρ. 4 περιπτ. β και του άρθρου 68 παρ. 2 περιπτ. α του ΚΦΕ, τα οποία οδηγούν, κατ’ εφαρμογή των διατάξεων αυτών (συνάδουσα προς τις επιταγές της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας), στην επιμήκυνση σε δεκαετία της (κατ’ αρχήν οριζόμενης πενταετούς) προθεσμίας παραγραφής της εξουσίας του Ελληνικού Δημοσίου για τη διαπίστωση της ύπαρξης μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης, συναγόμενης από τα στοιχεία αυτά, σε σχέση με τις προαναφερόμενες χρήσεις και, συνακόλουθα, για την επιβολή των αναλογούντων φόρων και συναφών κυρώσεων.

II. ΛΟΙΠΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΔΠΑ 896/2020, 9^ο ΤΜΗΜΑ: Μη δεσμευτική η παραπεμπτική απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου περί ύπαρξης δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας άλλου δικαστηρίου (τακτικού διοικητικού πρωτοδικείου).

Στην ως άνω υπόθεση κρίθηκε ότι η παραπεμπτική απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου δεν δεσμεύει το τακτικό διοικητικό πρωτοδικείο ως προς το ζήτημα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητα του τελευταίου. Ειδικότερα, σύμφωνα με την απόφαση: «Κατά τα οριζόμενα στην

παράγραφο 2 του άρθρου 88 του Συντάγματος, στη δικαιοδοσία του Ειδικού Δικαστηρίου υπάγονται οι σχετικές με κάθε είδους αποδοχές και συντάξεις των δικαστικών λειτουργών διαφορές, εφόσον η επίλυση των οικείων νομικών ζητημάτων αφορά ειδικώς τους δικαστικούς λειτουργούς και μπορεί ταυτόχρονα να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου των προσώπων αυτών. Η διάταξη αυτή, με την οποία ο αναθεωρητικός νομοθέτης εισήγαγε εξαίρεση από τις διατάξεις των άρθρων 94, 95 και 98 του Συντάγματος, οι οποίες κατανέμουν την άσκηση της δικαστικής λειτουργίας του Κράτους μεταξύ του Συμβουλίου της Επικρατείας, των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, των πολιτικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως διάταξη εξαιρετικού δικαίου, είναι στενά ερμηνευτέα. Η απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου, με την οποία - αφού διαπιστωθεί ότι το τιθέμενο στην υπόθεση που έχει εισαχθεί ενώπιόν του νομικό ζήτημα εμπίπτει μεν στη δικαιοδοσία του, αλλά έχει ήδη επιλυθεί με προηγούμενη απόφασή του - παραπέμπεται η διαφορά στο αρμόδιο κατά περίπτωση δικαστήριο (Ελεγκτικό Συνέδριο ή τακτικό διοικητικό δικαστήριο) προκειμένου να εκδικασθεί περαιτέρω, δεν είναι δεσμευτική για το τελευταίο αυτό δικαστήριο ως προς το ζήτημα της δικαιοδοσίας και αρμοδιότητάς του, δοθέντος ότι ούτε το Σύνταγμα (άρθρο 88 παρ. 2), ούτε ο νόμος (άρθρο 5 του ν. 3038/2002) καθιερώνουν αποκλειστική αρμοδιότητα του Ειδικού Δικαστηρίου για την κρίση του ζητήματος της υπαγωγής μίας διαφοράς στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, κατά περιορισμό της ίδιας αυτών εξουσίας να αποφανθούν επ' αυτού. Συνεπώς, η απόφαση, με την οποία παραπέμπεται υπόθεση από το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος σε διοικητικό πρωτοδικείο δεν είναι δεσμευτική για αυτό (κατ' άρθρα 5 παρ. 1 του ν. 3038/2002 ή 12 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ.), ως προς το ζήτημα της δικαιοδοσίας του να επιληφθεί της συγκεκριμένης διαφοράς».

ΣτΕ 1009/2020: Ανάθεση στον «ΟΠΙ» Διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στην ως άνω υπόθεση ζητήθηκε από τον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ - Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ – ο οποίος δραστηριοποιείται στον τομέα συλλογικής διαχείρισης

δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων στην Ελλάδα, η ακύρωση της απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού με την οποία ανατέθηκε, εκτάκτως και για χρονικό διάστημα δύο ετών στο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ» (Ο.Π.Ι.) η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των δικαιούχων μελών της «ΑΕΠΙ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΕ», η άδεια λειτουργίας της οποίας είχε ανακληθεί.

Η αίτηση ασκήθηκε προκειμένου ο αιτών να αποτρέψει την άσκηση ανταγωνιστικής δραστηριότητας από τον Ο.Π.Ι. στην ίδια κατ' αντικείμενο αγορά που δραστηριοποιείται και ο ίδιος.

Σύμφωνα με τον ν. 2121/1993 και το αρ. 69 αυτού ο Ο.Π.Ι. σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να έχει ως σκοπό τη συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων. Στη συνέχεια, ωστόσο το ως άνω άρθρο αντικαταστάθηκε με το αρ. 45 παρ. 1 του ν. 4531/2018 ορίζοντας ότι «Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση ανάκλησης άδειας λειτουργίας οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ή ανεξάρτητης οντότητας διαχείρισης του άρθρου 50 του ν. 4481/2017 (Α' 100), μπορεί σύμφωνα με το άρθρο 51Α του ν. 4481/2017 να ανατίθεται στον ΟΠΙ, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του ΟΠΙ, εκτάκτως και προσωρινά, με σκοπό τη διασφάλιση της είσπραξης και διανομής των δικαιωμάτων των δικαιούχων και την τήρηση της νομιμότητας χρήσης πνευματικών έργων, η διαχείριση των δικαιωμάτων των δικαιούχων - μελών του οργανισμού ή της οντότητας του άρθρου 50 του ν. 4481/2017 (Α' 100), η άδεια του οποίου ανακλήθηκε, για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβεί τα δύο (2) έτη, έως ότου τη συλλογική διαχείριση αναλάβει άλλος οργανισμός συλλογικής διαχείρισης». Και σύμφωνα εξάλλου με το αρ. 45 παρ. 7 του ν. 4531/2018 το οποίο εισήγαγε το αρ. 51^Α στο ν. 4481/2017: «Σε περίπτωση ανάκλησης άδειας λειτουργίας οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ή ανεξάρτητης οντότητας διαχείρισης του άρθρου 50, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, η διαχείριση των δικαιωμάτων των δικαιούχων ανατίθεται στον ΟΠΙ, εκτάκτως και προσωρινά, μέχρις ότου τη συλλογική διαχείριση αναλάβει άλλος οργανισμός και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν

μπορεί να υπερβεί τα δύο (2) έτη [...]».

Το ΣτΕ με την ως άνω απόφαση, στη σκ. 8 έκρινε ότι «οι ρυθμίσεις του αρ. 51^Α κρίθηκαν αναγκαίες, δεδομένου ότι [...] για λόγους δημοσίου συμφέροντος [...] η παρέμβαση αυτή έχει αποκλειστικά χαρακτήρα προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθώς αποτρέπει την κατάρρευση και κατακερματισμό της αγοράς μετά την ανάκληση άδειας οργανισμού, και στοχεύει στην προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας».

Επίσης, περαιτέρω στη σκ. 9 διέλαβε ότι «Οι οργανισμοί αυτοί [σ.σ. εννοούνται οι Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης (ΟΣΔ) και οι Ανεξάρτητες Οντότητες Διαχείρισης (ΑΟΔ) του αρ. 50 του ν. 4481/2017] ως υπεύθυνοι για τη διαχείριση σημαντικών στοιχείων του πολιτισμού, η οποία έχει παράλληλα και πολλαπλές επιπτώσεις στην οικονομική ζωή της χώρας, λειτουργούν υπό έντονη κρατική εποπτεία. Για την άσκηση της εποπτείας αυτής, η οποία από τη φύση της δεν είναι αναγκαίο να ανατίθεται σε όργανο εντεταγμένο στο σκληρό πυρήνα του κράτους, συστάθηκε ειδικός φορέας (ΟΠΙ) ο οποίος λειτουργεί ως κοινωφελές νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και μεριμνά για την εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας, ενώ δεν μπορεί να έχει ως ίδιο σκοπό τη συλλογική διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων».

Και τέλος, τέλος, στη σκ. 10 η ως άνω απόφαση διέλαβε ότι «ο ΟΠΙ δεν μεταβάλλεται, προσωρινά έστω, σε φορέα συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων ούτε καθίσταται καθολικός ή ειδικός διάδοχος ή κύριος της περιουσίας του φορέα του οποίου η άδεια λειτουργίας ανακλήθηκε. [...] Οι κατά τα ανωτέρω ανατιθέμενες στον ΟΠΙ εξαιρετικές και προσωρινού χαρακτήρα αρμοδιότητες δεν συνιστούν άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά, αντιθέτως, αποτελούν ειδικότερη εκδήλωση της, κατά συνταγματική επιταγή, ασκουμένης επί των φορέων συλλογικής διαχείρισης κρατικής εποπτείας, αποσκοπούν δε αποκλειστικά στη διαχείριση της κρίσης που δημιουργείται στην αγορά διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από την ανάκληση της άδειας λειτουργίας φορέα που κατείχε δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά. Κατά συνέπεια, ο ΟΠΙ δεν καθίσταται ανταγωνιστική επιχείρηση των λειτουργούντων φορέων συλλογικής διαχείρισης, οι οποίοι δεν εμποδίζονται να ασκούν τη δραστηριότητά

τους προκειμένου να αποκατασταθεί το ταχύτερο δυνατόν, η ομαλή λειτουργία της οικείας αγοράς και να παύσουν οι εξαιρετικές αρμοδιότητες του ΟΠΙ».

ΣτΕ Δ' 7μ 1223/2020 και 1224/2020: ΕΥΔΑΠ-Μη νόμιμη η μεταβίβαση μετοχών προς την ΕΕΣΥΠ

Ήδη σύμφωνα με την ΣτΕ 1906/2014 Ολ. που αφορούσε τη νομιμότητα της μεταβίβασης μετοχών από το Ελληνικό Δημόσιο στην ΤΑΥΠΕΔ Α.Ε, μετοχών της ΕΥΔΑΠ Α.Ε, ακυρώθηκε η μεταβίβαση των μετοχών που αντιστοιχούσαν σε ποσοστό 34,033% του μετοχικού της κεφαλαίου. Κατά την απόφαση του Δικαστηρίου, ο έλεγχος της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ ΑΕ από το Ελληνικό Δημόσιο είναι συνταγματικά επιβεβλημένος.

Σύμφωνα με τον ν. 4389/2016 συστάθηκε η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία "Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ" (ΕΕΣΥΠ). Κατά την αιτιολογική έκθεση του νόμου, "δημιουργείται μια Ανώνυμη Εταιρεία ... με βασικό στόχο τη συγκέντρωση περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου κάτω από μία ενιαία στέγη, και τη διαχείρισή τους ως σύνολο με σκοπό την καλύτερη αξιοποίησή τους, τη μείωση ελλειμμάτων και την αύξηση εσόδων από την αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους [...]».

Επειδή, ακολούθως, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 20 του αρ. 380 του ν. 4512/2018 και της παρ. 1 του αρ. 197 του ν. 4389/2016 έγιναν υλικές πράξεις για την αυτοδίκαιη και χωρίς αντάλλαγμα μεταβίβαση των μετοχών της ΕΥΔΑΠ ΑΕ, από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ.

Αναφορικά με την πράξη αυτή μεταβίβασης η σχολιαζόμενη απόφαση στη σκ. 36 έκρινε ότι «Επειδή, με το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως προβάλλεται ότι, ενόψει του σκοπού, των οργάνων και του τρόπου λειτουργίας της "Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας", η δυνάμει του ν. 4389/2016 μεταβίβαση στο ιδιόμορφο αυτό νομικό πρόσωπο ποσοστού μεγαλύτερου του 50% των μετοχών που κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο στην ΕΥΔΑΠ ΑΕ έχει ως συνέπεια την αποξένωση του Δημοσίου από τον έλεγχο της δημόσιας αυτής επιχείρησης και, κατ' ακολουθία, την αποδυνάμωση της δημοσίου συμφέροντος αποστολής της ΕΥΔΑΠ, που συνίσταται στην δέουσα παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στον ζωτικό τομέα της ύδρευσης και της αποχέτευσης. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές του ν. 4389/2016 αντίκεινται στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 5 και 21

παρ. 3 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 106 παρ. 1-3».

Ακολουθώντας με την υπό κρίση απόφαση και ειδικότερα στη σκ. 38 κρίθηκε, πρώτον ό,τι είχε κριθεί και με την Ολ ΣτΕ 1906/2014 στην οποία και παραπέμπει, σχετικά με το ότι ο έλεγχος της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ ΑΕ κατά συνταγματική επιταγή ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο, αλλά και περαιτέρω ότι ναί μεν ο έλεγχος αυτός δύναται να ασκείται όχι μόνον ευθέως αλλά και εμμέσως από το Ελληνικό Δημόσιο, δια της παρεμβολής άλλου νομικού προσώπου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι το Ελληνικό Δημόσιο μεταξύ άλλων ελέγχει πλήρως τα όργανα της διοίκησής του, δια του διορισμού ιδίως των μελών του διοικητικού του συμβουλίου. Το τελευταίο αυτό στοιχείο δεν συντρέχει στην περίπτωση της ΕΕΣΥΠ, το διοικητικό συμβούλιο της οποίας δεν ορίζεται από το Ελληνικό Δημόσιο, αλλά από το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΕΣΥΠ, τα μέλη του οποίου ορίζονται με συναπόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και του Υπουργού Οικονομικών.

Έτσι, στη σκ. 44 η ως άνω απόφαση έκρινε ότι: «Επειδή, όπως ήδη αναφέρθηκε, η παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης δεν συνιστά δραστηριότητα αναπόσπαστη από τον πυρήνα της κρατικής εξουσίας· υπό τις παρούσες όμως συνθήκες, ήτοι υπό συνθήκες παροχής των υπηρεσιών μονοπωλιακά, από δίκτυα μοναδικά στην περιοχή της Αττικής και ανήκοντα, ιδιοκτησιακά, στην ΕΥΔΑΠ ΑΕ, φορέα που παρέχει τις υπηρεσίες αυτές με βάση σύμβαση παραχώρησης, ο έλεγχος της ΕΥΔΑΠ ΑΕ από το Ελληνικό Δημόσιο, όχι απλώς με την άσκηση εποπτείας επ' αυτής, αλλά και δια του μετοχικού της κεφαλαίου, είναι συνταγματικώς επιβεβλημένος (ΣτΕ 1906/2014 Ολομ). Κατά συνέπεια, η αποξένωση από τον έλεγχο αυτό, με την αναγνώριση σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιοτήτων που περιορίζουν, έστω και εμμέσως, τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου επί της ΕΥΔΑΠ ΑΕ, όπως η αναγνώριση με τις διατάξεις του άρθρου 191 του ν. 4389/2016 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας της εξουσίας να συναποφασίζουν με τον Υπουργό Οικονομικών για την επιλογή των μελών του Εποπτικού Συμβουλίου, ειδικού συλλογικού οργάνου που διορίζει το ΔΣ της ΕΕΣΥΠ [κατέχουσας ήδη ποσοστό

50,003% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ ΑΕ], επιτρέπεται μόνον υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 28 παρ. 2 του Συντάγματος. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, οι κρίσιμες εν προκειμένω διατάξεις του ν. 4389/2016 για τη σύσταση της ΕΕΣΥΠ και τα όργανά της, καθώς και των τροποποιητικών αυτού ν. 4425/2016 [προσθήκη Παραρτήματος Ε για τις μεταβιβαζόμενες στην ΕΕΣΥΠ επιχειρήσεις] και ν. 4512/2018, ψηφίσθηκαν με πλειοψηφία μικρότερη των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών, η οποία απαιτείται, κατά το άρθρο 28 παρ. 2 του Συντάγματος, για να αναγνωρισθούν σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται στο Σύνταγμα [...]. Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως, ότι οι διατάξεις του άρθρου 191 του ν. 4389/2016, με τις οποίες ανατίθενται εξουσίες στο Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΕΣΥΠ, παραβιάζουν το άρθρο 28 παρ. 2 του Συντάγματος, παραδεκτώς προβαλλόμενος (πρβλ. ΣτΕ 668/2012 Ολομ, 2307/2014 Ολομ, 2432/2017 επτ), είναι βάσιμος.

Η ως άνω απόφαση παραπέμφθηκε, σύμφωνα με το αρ. 14 παρ. 2 β', στην Ολομέλεια του ΣτΕ.

ΣτΕ ΠΕ 87/2020-ΕΣΧΑΣΕ: Τουριστική ανάπτυξη στη Μύκονο

Με την 38/8.5.2019 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (ΔΕΣΕ) (Β' 1624) υπήχθη στις διαδικασίες στρατηγικών επενδύσεων του Ν 3894/2010 το επενδυτικό σχέδιο «Τουριστική Ανάπτυξη στη Μύκονο», με φορέα υλοποίησης την εταιρεία «BLUE IRIS Α.Ε.», ως στρατηγική επένδυση με βάση την 330/31.1.2019 γνωμοδότηση της εταιρείας «BLUE IRIS Α.Ε.» κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παρ. 3 του Ν 3894/2010 και την εισήγηση του Προέδρου της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων και Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης. Το προς επεξεργασία σχέδιο διατάγματος συνοδεύεται από Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) Ιουνίου 2019, η οποία περιλαμβάνει και την πρόταση Ειδικού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικής Επένδυσης (ΕΣΧΑΣΕ) για την τουριστική ανάπτυξη ακινήτου που βρίσκεται στη θέση «Καραπέτης», της κτηματικής περιφέρειας της Κοινότητας Άνω Μεράς του Δήμου Μυκόνου, της Περιφερειακής Ενότητας Μυκόνου, της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Σύμφωνα με το πρακτικό επεξεργασίας, οι ισχύουσες πλέον διατάξεις του Ν 4447/2016 κατατάσσουν τα

ΕΣΧΑΣΕ (και ΕΣΧΑΔΑ) στη γενική κατηγορία των ειδικών χωρικών σχεδίων (ΕΧΣ - άρθρο 8 παρ. 9 του Ν 4447/2016) και τα αντιδιαστέλλουν έτσι από τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια (ΤΧΣ), αυτά δηλαδή που αποτελούν, κατά βάση, τη μετεξέλιξη των γνωστών από την παλαιότερη νομοθεσία Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων ή Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (βλ. άρθρο 7 παρ. 14 του Ν 4447/2016). Κατά τις ειδικότερες ρυθμίσεις του νόμου, τα ΤΧΣ εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις των περιφερειακών χωροταξικών πλαισίων (άρθρο 7 παρ. 2 του Ν 4447/2016), τα δε ΕΧΣ, στα οποία ανήκουν, κατά τα προαναφερόμενα, και τα ΕΣΧΑΣΕ, εντάσσονται ιεραρχικά στο ίδιο επίπεδο με τα ΤΧΣ (άρθρο 8 παρ. 3 του Ν 4447/2016), πρέπει να εναρμονίζονται με τα ειδικά και περιφερειακά χωροταξικά πλαίσια, μπορεί, όμως, υπό προϋποθέσεις, να τροποποιούν τα προγενέστερα ΤΧΣ, χωρίς, πάντως, να ανατρέπεται η χωροταξική λειτουργία της ευρύτερης περιοχής (άρθρο 8 παρ. 4 περ. β' και 5 περ. α' του Ν 4447/2016). Αντίστοιχη, τέλος, διάταξη περιέχει το άρθρο 12 παρ. 4 του Ν 3986/2011, το οποίο παρέχει την εξουσιοδότηση να τροποποιούνται με τα ΕΣΧΑΔΑ, άρα και με τα ΕΣΧΑΣΕ, ακόμη και τα Ρυθμιστικά Σχέδια και, πάντως, τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ, αλλά και οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, υπό τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που θέτει η εν λόγω διάταξη, ιδίως δε εφόσον οι υφιστάμενες ρυθμίσεις είναι είτε ασαφείς είτε ανεπίκαιρες. Κατά γενικό, πάντως, κανόνα, ο οποίος απορρέει από τον κατά το Σύνταγμα επιβαλλόμενο χωροταξικό σχεδιασμό, τα Ειδικά Χωρικά Σχέδια, επομένως και τα ΕΣΧΑΣΕ, οφείλουν να εναρμονίζονται και, πάντως, να λαμβάνουν υπόψη και να συνεκτιμούν, τυχόν, ήδη ισχύοντα εθνικά και περιφερειακά χωροταξικά σχέδια, καθώς και όσα αντίστοιχα είχαν ήδη εγκριθεί υπό το προ του Ν 4447/2016 νομοθετικό καθεστώς (βλ. και άρθρο 11 παρ. Α' περ. 1 του Ν 3986/2011, πρβλ. ΠΕ 29/2015 Ολ παρατ. 4, 219/2019 παρατ. 7).

Η κρίσιμη σκέψη του ΣτΕ ήταν η εξής:

[...] Όπως εκτέθηκε, στο άρθρο 12 παρ. 4 του ν. 3986/2011 ορίζεται ότι με τα προεδρικά διατάγματα που εγκρίνουν ΕΣΧΑΔΑ, επομένως και ΕΣΧΑΣΕ, μπορεί να τροποποιούνται εγκεκριμένα Ρυθμιστικά Σχέδια, ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΖΟΕ και άλλα σχέδια χρήσεων γης, εφόσον η τροποποίηση καθίσταται αναγκαία για την ολο-

κληρωμένη ανάπτυξη και την αποτελεσματική αξιοποίηση των δημοσίων ακινήτων [εν προκειμένω ιδιωτικών], ιδίως στις περιπτώσεις που οι υφιστάμενες ρυθμίσεις και κατευθύνσεις είναι ασαφείς ή απορρέουν από ανεπίκαιρα χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια. Περαιτέρω, στην ίδια διάταξη ορίζεται ότι ως ανεπίκαιρα νοούνται ιδίως τα χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια που δεν έχουν υπαχθεί σε διαδικασία αξιολόγησης ή / και τροποποίησης ή αναθεώρησης μετά την πάροδο πέντε και πλέον ετών από την έγκριση ή την τελευταία αναθεώρηση ή τροποποίησή τους. [...] Συνεπώς, οι προαναφερθείσες ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου διατάγματος, με τις οποίες τροποποιούνται, ειδικώς για την περιοχή του ΕΣΧΑΣΕ, ορισμένοι όροι του π.δ. της 7.3.2005 (ΖΟΕ Μυκόνου), ευρίσκουν, κατ' αρχήν, έρεισμα στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 12 παρ. 4 του ν. 3986/2011. Περαιτέρω, οι ρυθμίσεις αυτές του σχεδίου συνάδουν προς τις κατευθύνσεις του χωροταξικού σχεδιασμού για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, δεν μεταβάλλουν τον χωρικό προσορισμό της περιοχής και εν γένει τη χωροταξική της λειτουργία, όπως αυτή προβλέπεται στη ΖΟΕ, και επιπλέον στηρίζονται στα περιβαλλοντικά, χωροταξικά και πολεοδομικά κριτήρια που περιγράφονται στη ΣΜΠΕ και τις λοιπές μελέτες, τις οποίες αξιολόγησε η Διοίκηση προκειμένου να κρίνει ότι οι τροποποιήσεις της ΖΟΕ είναι αναγκαίες για την οργανωμένη και ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Τέλος, οι προαναφερθείσες τροποποιήσεις της ΖΟΕ αιτιολογούνται, κατ' αρχήν, από τις πολεοδομικές και αρχιτεκτονικές μελέτες ανάπτυξης του ΕΣΧΑΣΕ, τα έγγραφα του φακέλου και το πρακτικό του Κεντρικού Συμβουλίου Διοίκησης για την Αξιοποίηση της Δημόσιας Περιουσίας (πρβλ. ΣτΕ 1705/2017 Ο λ. σκ. 20, καθώς και ΠΕ 29/2015 Ο λ. παρατ. 4, 36/2015 παρατ. 4, 79/2019 παρατ. 11 και 219/2019 παρατ. 7). Εν όψει των ανωτέρω, οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 2 του σχεδίου προτείνονται νομίμως [...].

Σημειώνουμε, ωστόσο, ότι από το σχολιαζόμενο πρακτικό Επεξεργασίας 87/2020 με το οποίο εγκρίθηκε από το ΣτΕ το εν λόγω ΕΣΧΑΣΕ, γεννάται το ζήτημα εάν η αντιμετωπισθείσα με το εν λόγω Π.Ε κατασκευή, η οποία αφορά σε ξενοδοχείο με τη μορφή 95 κτιρίων, που χαρακτηρίζονται από την ΣΜΠΕ «κατοικία», ποικίλλοντας εμβαδού (από 45 έως 160 τ.μ.), τοποθετούμενων σε διατάξεις που, πάντα κατά τη ΣΜΠΕ, δημιουργούν

μικρές γειτονιές, όπως αυτές της Χώρας της Μυκόνου, συνδεόμενων μεταξύ τους και με το εστιατόριο, το κτίριο εισόδου, το καφενείο, τους χώρους πρωινού και εστιατορίων και οι λοιπές λειτουργίες του συγκροτήματος με μικρά σοκάκια από πέτρινες πλάκες, όπως οι δρόμοι της Μυκόνου, προσιδιάζει στην έννοια του οικισμού, και όχι του τουριστικού καταλύματος. Έτσι, αν η

εν λόγω κατασκευή εμπίπτει στην έννοια του «οικισμού» είναι προφανές ότι συνιστά ανατροπή της πολεοδομικής και χωροταξικής λειτουργίας της ανωτέρω ευρύτερης περιοχής και όχι τροποποίησή της η μετατροπή μέρους της σε άλλη μορφή τέτοιας λειτουργίας, δηλαδή σε οικισμό από περιαστική. Μια τέτοια όμως μεταβολή θα ήγειρε θέματα συνταγματικότητας.

DEFENSE PROCUREMENT

Intermediaries/consultants in the Procurement of the Defense and Security Sector

Defense and Security Contracts:

The provisions of clause 9§§1,2 of Part A' of law 3978/11 which prohibit the use of intermediaries, agents and middlemen apply to economic operators and their legal representatives who participate in the procedures of concluding and executing contracts of supplies, services and works in the defense sector. By virtue of clause 16§1 of Part B' of the same law, the provisions of clause 9§§1,2 apply also to contracts for supplies, services and works in the security sector.

Such defense and security contracts include:

- supply of military equipment;
- supply of sensitive equipment in the sense of equipment for security purposes which requires or embodies classified information;
- works, supplies or services related to the lifecycle of the above two procurement categories;
- works or services for special military purposes;
- supplies, works and services for the nonmilitary security sector for public or national security purposes.

Civilian (non-military) contracts awarded by Ministry of Defense:

In addition, clause 9§§1,2 applies to any other type of defense procurement for supplies, works or services, as for example non-military and/or non-sensitive equipment awarded from the Ministry of Defense. It also applies to defense and security procurement contracts which are expressly excluded from the scope of the law by virtue of clause 17§1, namely:

- contracts governed by particular procedural rules pursuant to an international agreement between two or more member states or third countries;
- contracts related to the stationing of armed forces pursuant to an international agreement;
- contracts governed by particular procedural rules of an international purchasing body;
- contracts where if concluded the law would require Greece to disclose information contradicting to its essential security interests;
- contracts for the collection of information and intelligence;
- bilateral R&D contracts;
- contracts concluded and executed in third countries;
- intergovernmental, bilateral, multilateral agreements for supplies, works and/or services for defense or sensitive utility equipment;
- real estate, arbitration, financial (but not insurance) or labor agreements;
- R&D contracts.

Contracts below thresholds of Law 3978/11:

The provisions of clause 9§§1, 2 do not apply to security contracts awarded by other contracting authorities except the Ministry of Defense when such contracts fall below the threshold of art. 24 of law 3978/11 which defines the financial benchmark of applicability of the law namely:

- €428.000 for supplies and services;
- €5.350.000 for works.

However, they do apply to contracts of the Ministry of Defense below the thresholds, as the scope of the first part of the law (where clause 9 is included) is not

limited only to the contracts of the second part (which implements Directive 2009/81/EC) but applies to all defense procurement in general (see above under 3).

Public Procurement and Intermediaries in Civilian Contracts

Civilian (non-military) contracts in the Defense and Security sectors:

Works, supplies and services in the field of defense and security outside the scope of law 3978/11 or excluded for the purposes of protection of essential security interests of the state by virtue of 346 TFEU fall under law 4412/16 (Directive 2014/24/EC) which implements the standard procurement Directive subject to its threshold.

These will mainly be non-sensitive procurement contracts for supplies, works or services that although have the Ministry of Defense or the Internal Security Ministry as contracting authority they are basically of civilian nature. Space procurement will also fall in this category. It is arguable that the provisions of clause 9§§1,2 would still apply to those contracts where the Ministry of Defense is the contracting authority. For the contracts awarded by other Contracting Authorities whether intermediaries or agents can be used will be governed by the provisions of law 4412/16 which applies above the threshold of €5.350.000 for works and €214.000 for supplies and services.

Civilian contracts in other sectors:

No direct provision for the prohibition of agents and/or intermediaries exists in law 4412/16. However, due to the reasons below (under 9) it will not be practically possible for economic operators to engage intermediaries or agents when participating in civilian contracts under the framework of law 4412/16, beyond those persons representing the economic operator by virtue of their position in its management or by direct proxy in which case when such person enters into an agreement with the Contracting Authority they do so (a) in the name and (b) on behalf of the economic operator. Such legal representatives may be required to be authorized formally by a notary public proxy. The same applies for “common” legal representatives in those cases where the economic operator is a consortium.

Economic operators under law 4412/16 can be individuals, legal entities or consortia which are eligible in terms of good standing, financial and technical capacity to meet the requirements of a tender, negotiated procedure or competitive dialogue procedure either by their own resources or by resources which they can engage from eligible third parties by written agreement.

This practically means that an intermediary or agent cannot bind himself contractually to the Contracting Authority (in which case he will not be also allowed to enter into any type of negotiations or conduct) because under most cases he will not be eligible and/or capable to meet the requirements of the contract and even if he could secure the required resources, again, it will be himself who will contract with the Contracting Authority and not the principal economic operator as intended.

Civilian Contracts below EU Public Procurement Thresholds:

For those contracts which would otherwise fall under law 4412/16 but are below its thresholds and to the extent that they are not awarded by the Ministry of Defense, there is no direct prohibition for the use of intermediaries but such contracts must also be awarded following competitive and transparent procedures under the Treaties.

All other civilian contracts falling under law 4412/16 which relate to supplies, works or services not excluded by virtue of clauses 15-17 can be argued that to the extent that the Ministry of Defense will be the Contracting Authority the provisions of clause 9§§1,2 shall apply and intermediaries and agents are prohibited.

Mixed contracts:

Contracts related to defense or security procurement falling under law 3978/11 which however include an equally important part of civilian nature, if it is not possible to be separated, will be treated as one contract falling under law 3978/11 (mixed contracts).

Civilian Procurement Contracts under various other regimes (telecommunications, transportation by metro)

Intermediaries or agents engaged by an economic operator to provide services for work, supplies or services under law 4412/16 in the field of security or other

civilian fields are not prohibited. The same applies for contracts that are excluded from the scope of 4412/16 and are awarded pursuant to a special regime (telecommunications pursuant to Directive 2002/21/EC and metro and rail transportation pursuant to regulation 1370/2007).

Civilian Contracts under international treaties:

Contracts that are excluded from the application of law 3978/11 by virtue of clause 17 may also be excluded from the application of law 4412/16 where under clause 17 is provided that defense and security contracts governed by special rules arising from international treaties or regulations of international/multilateral bodies are exempted. Contracts excluded by both law 3978/11 and 4412/16 if they are not awarded by the Ministry of Defense are not subject to an express prohibition of intermediaries. It is however necessary to review any particular legislation of the specific contracting authority each time (e.g. Ministry of Internal Security, Ministry of Merchant Marine etc.).

Intermediaries and Consultants

When an economic operator pursues government contracts it may well be the case that he will engage a consultant (but not an agent or intermediary) who will assist the economic operator in various decisions in relation to the contract in question and also may promote the economic operator's products/services but will not himself engage contractually on behalf of the economic operator or act as a broker.

Permitted Consultants in Defense Agreements:

Such consulting arrangements in relation to defense procurement can only be permitted under clause 9§2 of law 3978/11 if they can be considered as "technical". However, given the nature of the defense economic operators as highly specialized industrial companies a technical consultant should be in position to demonstrate particular expertise or experience adding real value to the client.

General integrity prohibitions:

Further the conduct of an economic operator in the defense sector will always –including such cases where a contractor is used– be reviewed as to compliance

with clause 10 of law 3978/11 regarding integrity which prohibits various conducts, acts or omissions leading to the exploitation of inside information, distortion of competition, bribery or other activities attending to influence the contracting authority.

Criminal Law prohibitions:

Finally, activity of intermediaries and consultants where permitted as for example in civilian contracts within or outside the scope of law 4412/16 and in those cases where their use is practically possible (see above 9) will be subject to clause 237A of Criminal Code regarding intermediaries.

237A of Criminal Code provides for imprisonment of persons who ask or receive any benefit or offer for the purpose of promising to unduly influence public servant(s) irrespectively of whether they can actually fulfil their promise or not. It is also irrelevant if the undue influence is exercised to achieve a legal or illegal action or omission by the civil servant.

Conclusion

A three layer test is required when considering defense procurement:

- i) First it must be determined whether the contracting authority invokes the derogations provided for by articles 346, 347 TFEU. If such a derogation applies then EU legislation on procurement will not apply in general and the matter will be governed by local legislation. Such legislation prohibits intermediaries in procurement of supplies, services and works that are awarded from the Ministry of Defense.
- ii) Second, if TFEU is not invoked it has to be determined whether the contract in question falls under law 3978/11 (Directive 2009/81/EC), ie whether the contract is for military or sensitive security equipment, work or service.
- iii) Third, if the procurement is outside the scope of law 3978/11, which implies that it is also beyond its exceptions (for example bilateral agreements) then it is possible that law 4412/16 (Directive 2014/24/EC) will apply. This will mainly be the case in civilian procurement.

Finally contracts that do not fall under the above laws or are exempted by law 4412/16 (contracts pursuant to international agreement), or are below their thresholds are governed by local legislation but still have to adhere to the principles of transparency and equal treatment.

In the above context as regards civilian contracts:

1. Civilian contracts of the Ministry of Defense fall under the prohibition of clause 9§§1,2 of Law 3978/11.
2. All other civilian contracts do not fall under such prohibition and there is no relevant provision in the legislation that governs civilian contracts irrespectively of whether they are in the security sector or not.
3. Notwithstanding the above though, it will be rather difficult to engage intermediaries for civilian contracts falling under EU Public Procurement rules for the reasons mentioned in para 7-9 above, if such persons are to enter in a contractual relationship with the contracting authority on behalf of the economic operator.

4. Consultants (i.e. persons or legal entities which do not engage contractually with the Contracting Authority) of technical, financial or legal nature can be legally engaged to advise the economic operator.

5. Under any circumstances an economic operator and his consultants must comply with provisions of clause 10 of Law 3978/11 and clause 237A of Criminal Code, prohibiting bribery, misuse of inside information and undue influence subject further only to compliance with Greek Criminal law particularly as regards the offense of undue influence of civil servants.

It is therefore possible to use intermediaries / consultants, as long as they do not enter into a contractual relationship with the Contracting Authority, in case of civilian contracts in sectors such as space, air traffic management, digital security, if they are not awarded by the Ministry of Defense, regardless of any financial threshold and subject to the provisions of Greek Criminal law as above (under point 5).

Το σημείωμα αυτό είναι πληροφοριακό και δεν συνιστά διατύπωση νομικής γνώμης ή συμβουλής με βάση την οποία μπορεί να ληφθούν από τους αναγνώστες προσωπικές ή επαγγελματικές αποφάσεις.

Δημήτρης Κουρκουμέλης • Γεωργία Μπεζιάνη • Άρτεμις Δουδωνή • Κατερίνα Κωτσή
Σόλωνος 92, 106 80 Αθήνα • τηλ. 210 3633416 • fax 210 3607668
www.kourkoumelispartners.com • info@kourkoumelispartners.com